

مکتبہ عربیہ اسلامیہ

۱۸ نجی سنہ

۱۵ جمادی الآخر ۱۳۱۵

جزو، عدد : ۷۲

مواد شتی

ضروب امثال

امثال، میثک و نائک قچه لر یله اولان مثلک جمعی در. مثل، اول قول معروفدر که بر ایکنجی شیئک حالی، برنجی بر شیئ تشبیه ایچون استعمال اولنور. شوبله تعریف ایدلمشدر: بر کلام حکمتدرکه آنی خاصه و عامه قبول ایدرک، دیار بدیار سار و شایع اولمشدر. بعضیاری ده شوبله تعریف ایتمشدر: برنوع موعظه و یا کلام کباردرکه، آز کلمات ایله افاده اولمش و استعمال عام ایله مشهر بولمشدر. ایکنجی تعریف ایله اوچنجی تعریف مالا متحددرلر، شوقدرکه اوچنجیسنده (آز کلمات ایله افاده اولمش) قیدی علاوه ایدلمش. بوقیدک ایسه تعریفده اخذی ضروریدر.

اولکی تعریفه گوره مثل کلهسی شبه ومانند، یعنی بر شیئک بگزری معناسندن مأخوذ اولیور؛ گویا موردی مضربه مثل و نظیر اولهرق ایراد ایدلیگی جهتله بنوع کلامه (مثل) تسمیه قلمشدر. اقر تعریفله گوره آیاقدی دیکلوب طور مق معناسنده و (قعود) وزننده بولنان (مثول) دن مشتق اولیور.

صدق و صورتلری عقولده قائم اولدینی ایچون او حکم و مواعظه (امثال) اطلاق اولمشدر.

(مثل) کلهسی بعضاً صفت کاشفه قیلندن اولق اوزره (سار) صفتیه توصیف اولنورق (مثل سار) دینللیگی کبی، محاورات عامده همان دایما اولنه بر (ضرب) کلهسی دخی زیاده ایدرزده (ضرب مثل، ضروب امثال) دیرز، فقط او حالده

(سائر) صفتيله اجتماع ايتمز . بو ايكنجى استعمال بزه مخصوصدر ، چونكه بز (ضرب مثل) ديدىگمز وقت ضرب لفظنى مصدريت معناسنه آليوب ، بلكه بمعنى الفاعل ملاحظه ايتدكن صكره (مثل) كلمهسنه اضافتى صفتك موصوفه اضافتى قبيلندن عدواعتبار ايدىرك (مثل مضروب) معناسنده قوللانورزكه ، ضرب اولمش ، يعنى ايراد قلنش ويا ديار بديار سائر وشاييع اولمش مثل ديمكدر . واقعا عربده بوتركي استعمال ايدر . فقط ضرب كلمهسنى بو مقامده معنای مصدريته قوللانور . ايشته نختندن ابو هلال حسن بن عبدالله العسكري نك (جهره الامثال) نام كتابندهكى عبارهسى :

« و ضرب المثل جعله يسير في البلاد من قولك ضرب في الارض اذا سار فيها . »
 يوقاريده بكن تعريفلردن بشقه (ابن السكيت) دخى مثلى شويله تعريف ايتمشدر :
 (بر لفظدر كه مضروب لهك لفظنه مخالف و معاسى اولفظك معناسنه موافقدر .)
 بويله تعريف ايتدكن صكرده (بو نوع كلامى ، ديگر شبيهه مقياس و عيار اتخاذا قلنان اورنكه تشبيه ايتديلر) ديمشدركه ، بو رسمه گوره مثل كلمهسى اورنك معناسنه اولان (مثال) دن مأخوذ اوليور و تعريفده برنجى تعريفه رجوع ايدبور .
 وضوحجه و معرفك افرادنى جامع و اغيارنى مانع اولقى خصوصنده تكلمجه شو تعريفلر آرسندهكى فرقلردن قطع النظر تعاريف مزبورده نك مجموعنى ملاحظه دن بزم ايچون شو تصور اوليوركه ، (ضروب امثال) هنوز مضربلرنده استعمال اولمغه باشلامه دن اول منحصرأ بر حال و كيفيت ايچون ايراد ايدلمش اوله رقى ، صكره لرى اق احوال و كيفيات معينه به مشابه ديگر احوال و كيفياتك كافه سنده استعماللرى توسيع و تعميم ايدلمگله ، معانى مماثلله نك علملرى كجى اوليورلر . شو حالده (يالانجى بهلوان) امثالى اقوال شايعه نك ضروب امثال عثمانيه دن عدواعتبارندهكى بداهت تعين ايدر .
 زيرا شو تركيب ، اول امرده (يالانجى بر بهلوان) حقيده ايراد قلندينى حالده بر جبان آدم هيچ بهلوانلق طورى تقليد ايتمه ، يعنى بهلوان كسوه سنى كيسه بيله محضا جعلى بر بسالت طاسلاديني زمان آنك طور ساخته كارانه سنى آنديردينى جهتله تركيب مزبورك مدلولى توسيع ايديله رك ، بو قبيل اطوارك كافه سنده استعمال اولنمشدر .

بر لفظك اَوّل امرده معنای اصلیسندہ استعمال اولمخدجہ اشباہ و نظائرینہ توسیع ایدیلہ میہجگی طبیعی بولندیخی جهتله ترکیب مزبورده کی الفاظكده ایلک ابتدا موضوع لہلری اولان مدلولات اصلیلرنده استعمال ایدلمش اولہجنی بدیدارد، اما بو ترکیب ایلک دفعہ اولہرق هانگی آدم حقندہ ، کیمک طرفندن ، نہ زمان ایراد قلمشدر . بوگا دائر بر قید وروایته دسترس اولنہ مامشدر .

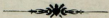
بو تعبیر معروف امثالی، عربجهده یوزلرجه اقوال مشهوره واردکه، ضروب- امثالندن عد اولمخشد . ایشته « زیادة الکشر » قول مشهوری که (امثال میدانی) ده ضروب امثال میاننده ذکر اولمخش و کندیسندہ خیر اولیوب هیچ بر شیئه یرامیان آدم حقندہ ضرب و ایراد قلندیخی بیان ایدلمشدر .

خلاصه تجارب عمومیہ بولنمارینه مبنی ضروب امثاله La sagesse des nations یعنی حکمة الاقوام دیشلدرد . فقط حکمت و فلسفه خواصه نسبتله نه ایسه ضروب - امثالده عوامه نسبتله اق منزلهده بولندیغندن ، شناسی مرحوم بو توصیفی (حکمة - العوام) وصفنه تحویل ایلش اولسه گر کدرکه (کوب الخرقاء) امثالی تراکیده اولدیخی اوزره اضافت لازمی ملاسّه اولہرق شو تعبیر مقتبسی دخی موجهدر .

ابراہیم الیظام ، امثال سائرہ نك مزیتاتی تعداد ایلہ دیورکه : « بشقه سوزلرده اجتماع ایتیمان درت مزیت مثله اجتماع ایدر : ایجاز لفظ ، اصابت معنی ، حسن- تشبیه ، جودت کنایه . شو حالده مثل منہای بلاغتدر . »

ابن المقفع دخی شویله دیمشدر : « بر سوز مثل حالی آلورسه ناطقه ایچون پک واضح ، سامعه ایچون پک دلفریب ، سوزك شعب و فروعی ایچون پک واسع اولور . »

(مثل) بر نسنه نك صفتنه دخی اطلاق اولنور . « مثل الجنة ... » نظم شریفی بو معنادندرکه جنتك صفتی دیمکدر . نحاتندن محمد بن زید النخالی (المقتضب) نام کتابنده بو نظم جلیله اعراججه بعض مقدرات گوسترمشدر .

فیروز آبادینک امتحانی

قاموس محیط صاحبی شیخ محمدالدین فیروز آبادی دیار رومده بولسیدنی اشناده
فن لغتده درجه کانی تجربیه و امتحان قیلندن اوله زق کندیسندن حیدر کرار کرم الله
وجهه حضرتلرینک کاتب دیوانلرینه املا بیوردقلری کلامی دقت و انتباهله ضبط
ایلك اوزره ایراد ایستکلری :

الصق روانفك بالجوب

وَخذ المزبر بشناترك

واجعل خندورتیک الی قیهلی

حتی لا اننی نغیه إلا اودعتها بحماطة جلالانک

امیرعالینک معناسی وقتک فضلاندن عبارت بر محفل علمده صورلدقده بالبداهه :

ألزق عضرطک بالصلة

وَخذ المسطر باباخسک

واجعل جحمتیک الی اثعبانی

حتی لا انبس نسبة الاوعيتها فی لمطة رباطک

دیه اصلی کی لغوی اولان کلمات مرادفه ایله تفسیر ایدنجه، سؤالدن دها دشوار بولنان

شو جوابدن حضار تعجده قالدیلر .

[من بغية الوعاة الامام السیوطی]

ترجمه کلام حیدری : « قیناقلریکنی یره یابشدیر و قلمی یارمقلرکله طوت و گوزیککنک

بیکلرینی یوزمه دیکده بن بر شی سویلر سویله من آنی همان سویدای قلبکله تودیع

ایت . یعنی سکا املا ایستدیکم زمانلرده جسماً و فکر آتشی تام اوزره بولنکده سویلدیکم

شیلری کوزلجه ضبط و وحفظ ایله . » [جامعه]

درسمات استیفاف اعضاستدن

حق

کل سکاء تیض

و

کل شرفاء تلد

برادر

تحف بر فخر و انتقاد! بیلم کوردیکرمی؟ بر مقاله ده دینیورکه :

« (نمونه ادبیات) ک ۳۱۶ نجی صحیفه سی زیرنده کی (حاشیه للطابع) ده نقل اولنان «کل اذن و لود و کل صموخ بیوض» قضیه لرینک ایکنجیسی صحیح دگلدرد، طوغریسی (وکل مسووح بیوض) در؛ چونکه اذن صاحبی هر حیوانده مطلق صماخ ده اقله جفی ایچون، ولو شارح قاموسدن صدور ایتسه بیله اکل صموخ بیوض (حکمی قبول اولنه ماز. بوندن ماعدا پک چوق حیوانلر یورطه دن جیقدقلری، یعنی بیوض اولدقلری حالده نه اذنه مالک نه ده صماخه .»

شو ایکی صورتله اولان اعتراض، ایکنجی قضیه ده موضوع اولان (صموخ) ایله ایجاب کلینک نه دیمک اولدینی دوشونمکسزین ایراد ایدییلور. (صموخ) صاحب صماخ اولان، یعنی قولاغی اولیوب صالت قولاق دلیگی بولنان حیوانه اطلاق اولنور. مرکب کی صاحب اذن و صماخ اولان حیوانلره (اذن) تعبیر ایدییلور. بونلر ایکی تعبیر مایبندرکه، نه بری اوتکینه، نه اوتکی بریکنه صادق اولور. (اخچیده سکاء جائز دگلدرد) دیدکاری یرده فقها، سکائی (التي لا اذن لها خلقة) عباره سیله و یا خود (التي لا اذن لها الا الصماخ) ذبه رک تعریف ایدرلر. شو حالده (اذن) لر، یعنی صاحب اذن و صماخ اولانلر (صموخ) ده، یعنی اذنی اولیوب یالکتر صماخی بولنان حیوان مفهومنده داخل دگلدردکه، حتی (صموخ اولان هر حیوان بیوضدر) قضیه سنک کایتلی خللدار اولسون.

«پک چوق حیوانلر واردرکه بیوض اولدقلری حالده نه اذنه مالک نه ده صماخه» دیه درمیان قلنان اعتراضه گلنجه؛ بوعراض هله هیچ وارد دگل، چونکه موجه کلیه لرده محموللر موضوعلره مقصور دگل، بالعکس موضوعلر محموللره محصوردر.

بوعتراض (کل صموخ بیوض) قضیه سینه وارد اولماز. (کل بیوض صموخ) شکننده بر قضیه اولسیدی آغا وارد اولوردی. بیوض اولان هر حیوان صاحب صماخدر دیمبور. هر صاحب صماخ بیوضدر دیمبور.

صاحب مقاله بویکی وجهله اعتراضی تأسیس ایتدکن صکره «بوملاحظه (مستشرق) فاضلک، علامه غریبک نظر دقتی جلب ایتدی، فقط عجبا نمونه ادبیات جامع کالاتندی بو فکره اشتراک ایدرلمی؟.. عجبا سنه لردن بری سوه سوه او قودلغز اوله معترضان، مدققانه یازلمش حاشیه لردن برینی شمعی بویله بر پارچه اهمیتدن ساقط کورمه قائل اولورلمی؟» زمینده بر فخریه علاوه ایدور. ذات عالیگزک نه فکرده اولدیغیزی بیلیم، فقط بو یولده اعتراضاته تصادف ایتدیکه طوغریسی یا! کوکل ده زیاده سوه سوه او قومق ایسته یور، ده زیاده مفتون متاتی اولور. (۱)

ینه صاحب مقاله شو تلهفیله خاتم بند کلام اولیور: «بکا اویله گلیورکه بزده معنای حقیقیسیله فکر (تنقید) یوق. اکثریا کوزلر قیالی او قورز، اکثریا او قودلغزک تفرعاتی، سانحاتی محاکمه قویولماز، قویوله مایز، فنکارک Critique des textes (تنقید) نسخ دیدکاری اصول جیده بی بیلیر.»

فی الحقیقه، انتقادی حسن استعمال اتمش و بر صنعت زیبا حاله کتورمش اولان اسلاف کرامدن قطع نظر، بز اول قدر نیلیورز که حتی شو تعبیر فنکارانه ک تنقید نسخ) دیمک اولدینی دخی بزجه مجهولات آده سنه قاریشوب کیدبور، و اکثریا او قودلغزک تفرعاتی، سانحاتی او قور محاکمه سز او قویورز که Le texte de la loi نی (نسخه قانون) دیه ملاحظه ایتوب، نص قانون معناسنه آلیور. انتقاد متون و نصوص و عبارات نرده تنقید نسخ نرده؟ باقی...

(۱) مادامک بو بایده اولان فکری آکلامق استیورسکز. بنده سویلیم: بودرلو بختلردن ذوق آله حق سنی کچوردمی بگریش سنه اولدی. الیوم بزم ایچون بایله حق برشی وارایسه اوده وقتیهلر متصدی اولدیغمز حالانک شمعی مقلد لینی کوروبده صرف معلومات فروشاق هوسنه اتباعدن و بنا علیه نفردو تعارفه مغلویتدن ایلر کلدیگنی مع التأسف اعتراف ایلکدر عزیزم. للطابع

ذیل

اطرافيله خاطر مده قالمدی؛ ابوالعلاء المعری . بن زمان جهتيله هر نه قدر متأخر
اؤلدسه ده متقدمينك مقتدر اولمق قلمی هنرو معارفی آيانه قدرتم بديداردر؛ مآلنده
بولنان :

وانی وان كنت الاخير زمانه

لآت بمالم تستطعه الاوائل

يَتِي ايله فخریه خوان اولمسی اوزرينه ، عصری ظرفاسندن بریسی دیرکه : يا اباالعلاء !
سکا و اصل اولان سلسله فیوضات تعلیمیه آره سنده اقل معالی ایجاد حروف الفباده ،
سن بویله بر ایجاده مقتدر می سگ ؟ یا خود بوگا قریب برشی سویلر .

اخلافه وجیهه بودرکه اسلافدن منتقل هنرو معارفی تمیه ايله بولدقلمی نقطه دن
دها عالی و بلند مقاماته اعلا ایلسونلر و آنلرک سعی مشکور لرینی لسان تجیل و احترامله
یاد ایدمرك خلف الخلفاره تبلیغ ایتسونلر . بزده برکون قوافل راحله قدمایه التحاق
ایده جگزر .

ان ذاك القديم كان حديثا

سیسمی هذا الحديث قدیما

حق

